

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie 1. **D. S.**

2. P. S.

3. Y. S.

oskarżonych z art. 264 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 maja 2025 r.,

wniosku Sądu Rejonowego w Lesku, Zamiejscowy Wydział VI Karny w Ustrzykach Dolnych o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy,

na podstawie art. 37 § 1 k.p.k.

postanowił

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Rejonowym w Lesku, Zamiejscowy Wydział VI Karny w Ustrzykach Dolnych, zawisła sprawa obywateli Ukrainy: D. S., P. S. i Y. S., oskarżonych o nielegalne przekroczenie granicy państwowej [...], tj. o czyn z art. 264 § 2 k.k. Sprawę tę zarejestrowano w miejscowo właściwym Sądzie pod sygnaturą VI K 141/24.

W dniu 31 stycznia 2025 r. obrońca D. S. i Y. S. zwróciła się do Sądu Rejonowego w Lesku, Zamiejscowy Wydział Karny w Ustrzykach Dolnych, o

przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy „z uwagi na zapewnienie oskarżonym efektywnej komunikacji z sądem oraz dostępności dla przedstawicieli oskarżonych, dla dobra wymiaru sprawiedliwości. Oskarżeni wówczas będą mogli w sposób szybki składać dokumenty za pośrednictwem swoich przedstawicieli. Ponadto rozpatrzenie sprawy na terenie miasta Bydgoszczy zapewni właściwą realizację praw oskarżonych w tym terminowego dostępu do materiałów do sprawy, złożenia dokumentów i przygotowania postępowania sądowego. Ponadto oskarżeni uważają, że przeniesienie sprawy w inny region pozwoli uniknąć potencjalnego konfliktu interesów związanych z bliskością geograficzną prokuratury (straży granicznej), co zdaniem oskarżonych ma istotne znaczenie w obecnej sprawie i składanych przez nich zarzutów. Rozpoznanie sprawy przez Sąd w Bydgoszczy zdaniem oskarżonych spowoduje niezależny i bezstronny proces, szybką komunikację pomiędzy stronami, skuteczną realizację prawa do obrony. Zdaniem oskarżonych brak przekazania sprawy spowoduje naruszenia prawa oskarżonych do rzetelnego procesu” (k. 1227-1228).

Sąd Rejonowy w Lesku, uwzględniając powyższy wniosek, postanowieniem z dnia 6 marca 2025 r., sygn. akt VI K 141/24, zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie przedmiotowej sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy. W uzasadnieniu przytoczył treść wyżej cytowanego wniosku obrońcy oskarżonych uznając, że przedstawiona w nim argumentacja przemawia za przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k. może nastąpić tylko wyjątkowo, gdy przemawia za tym dobro wymiaru sprawiedliwości. Ponieważ przekazanie sprawy w tym trybie jest odstępstwem od zasady właściwości miejscowej, należy jego przesłanki wyklądać restryktywnie. Do okoliczności przemawiających za przekazaniem sprawy należą między innymi sytuacje, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób w pełni obiektywny, przez sąd miejscowo właściwy, a obowiązek wykazania, że w konkretnej sprawie zachodzą takie przesłanki spoczywa na sędzi

występującym z inicjatywą w trybie art. 37 § 1 k.p.k. Zadaniu temu Sąd Rejonowy w Lesku, Zamiejscowy Wydział VI Karny w Ustrzykach Dolnych, nie sprostał.

Uzasadnienie postanowienia nie zawiera odwołania do którejkolwiek z utrwalonych w orzecznictwie przesłanek przekazania sprawy sądowi równorzędnemu. Nie wyjaśnia też, z jakiego względu zasadne byłoby przekazanie sprawy akurat do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy. Ogranicza się do wiernego i bezkrytycznego przytoczenia argumentacji zaprezentowanej przez obrońcę we wniosku z dnia 31 stycznia 2025 r., mimo jej oczywistych braków.

Jak wynika z akt postępowania i wielokrotnych deklaracji oskarżonych, aktualnie przebywają oni na terytorium Ukrainy. Ich przedstawicielami procesowymi w sprawie nie są nieoznaczone osoby zamieszkujące w Bydgoszczy, ale przyznani im przez Sąd obrońcy, którzy już zapoznali się ze sprawą i prowadzą praktykę w L.. Świadkowie, o których przesłuchanie wnioskuje oskarżeni, także zamieszkują na terytorium Ukrainy. Oskarżyciel publiczny nie wnosi zaś o przesłuchanie żadnych świadków – w tym przedstawicieli Straży Granicznej, która dokonała zatrzymania oskarżonych. Rozpoznanie sprawy w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy w żaden sposób nie przyspieszy zatem procesu ani nie wpłynie pozytywnie na jego przebieg albo realizację praw oskarżonych do obrony. Wręcz przeciwnie, przekazanie sprawy innemu sądowi mogłoby opóźnić jej rozpoznanie, co jest sprzeczne z dobrem wymiaru sprawiedliwości.

Nie bez przyczyny ustawodawca wprowadził do prawa karnego procesowego zasadę właściwości miejscowej. Pozwala ona na określenie w każdej sytuacji sądu właściwego w sposób wyłączający podejrzenie o arbitralność decyzji organu procesowego oraz eliminujący wątpliwości co do jego bezstronności (por. P. Wiliński, *Proces karny...*, s. 123, a także m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 czerwca 2003 r., P 1/03, OTK-A 2003/6, poz. 56). Strona nie może zatem skutecznie domagać się rozpoznania jej sprawy przez dowolny wskazany przez nią sąd, a właściwy miejscowo sąd nie powinien takiej perswazji ulegać, o ile nie dostrzega realnego zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości.

Przypomnieć w tym miejscu warto, o czym wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie, że zwracając się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie sprawy sąd miejscowo właściwy do jej rozpoznania powinien mieć na uwadze, że

przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości”, stanowiąca kryterium zastosowania art. 37 k.p.k. wymaga, aby sąd powołując się na nią, nie stwarzał w ten sposób wrażenia, że unika prowadzenia sprawy i szuka pretekstu do przekazania jej innemu sądowi. Ponieważ uzasadnienie przedmiotowego postanowienia nie odnosi się do żadnych kryteriów przekazania sprawy w trybie art. 37 § 1 k.p.k., taka interpretacja rozpoznawanego wniosku jest w pełni uprawniona.

Mając powyższe na uwadze, uznając, że dobro wymiaru sprawiedliwości nie przemawia za skorzystaniem w rozważanej sprawie z instytucji przewidzianej w art. 37 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[PŁ]

[r.g.]